

Beetsterzwaag, 25 april 2026

Geachte formateur en onderhandelaars,

Onlangs was het Pasen, en naar goed gebruik werden er weer paasvuren ontstoken in onze gemeente. Een traditie die al eeuwenlang voorkomt. De oorsprong is vermoedelijk afkomstig uit de tijd van de Germanen, waarbij de vuren ontstoken werden om de godin Ostara een offer te brengen. Het vuur en de rook stonden hierbij symbool voor vruchtbaarheid en een nieuw begin.

Vuur als symbool van vruchtbaarheid en een nieuw begin. Dat beeld vind ik ook toepasselijk voor het formatieproces dat voor u ligt. Vuur ontstaat niet vanzelf: het vraagt om zorgvuldige voorbereiding, om het verzamelen van het juiste hout, het stapelen met aandacht en uiteindelijk het moment waarop het vuur ontstoken wordt, warmte biedt en mensen samenbrengt. Vuur kan verbinden en verwarmen, maar wie onvoorzichtig is, weet dat het ook kan overslaan. Vanuit mijn rol als burgemeester wil ik u daarom enkele goedbedoelde aandachtspunten en observaties meegeven om het vuur van de formatie goed te laten branden.

Kloof eerst de blokken

De komende jaren staan ook voor Opsterland stevige opgaven op het spel die diep doorwerken op alle andere beleidsterreinen. Onze gemeente vergrijst en ontgroent; het aantal mantelzorgers neemt af en de druk op vrijwilligers neemt toe. De woningbouwopgave, waarvoor de basis is gelegd, blijft zeer nijpend. Tegelijk bevinden we ons in de grootste energiecrisis in decennia. Als we willen voorkomen dat Opsterland daalt, vraagt de klimaataanpak om duidelijke keuzes en niet slechts om een vergezicht, waar we vervolgens voor weg kijken. De stikstofproblematiek treft onze gemeente met haar waardevolle natuurgebieden bovendien extra hard en zet delen van onze gemeente letterlijk op slot. En ook de wettelijke asielopgave en de vraag hoe we omgaan met mensen met verward of onbegrepen gedrag vragen om besluiten die we niet langer voor ons uit kunnen schuiven.

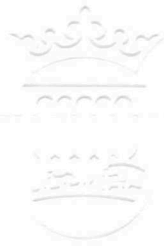

Ik zie dit als de grote blokken hout die eerst gekloofd moeten worden. Het hoog houden van de leefbaarheid, het voortbestaan van voorzieningen, de bestaanszekerheid van onze inwoners, de bereikbaarheid van onze dorpen en de sociale cohesie in onze gemeente vragen om concrete plannen op deze vraagstukken. Als dit niet gebeurt, dan is de kans groot dat de veenbranden van onvrede en onbegrip die in Nederland smeulen, ook in onze gemeente bovengronds komen. Als deze blokken hout gekloofd zijn, kan het bijbehorende sprokkelhout verzameld worden: de kleinere onderwerpen die onze gemeente leuker, leefbaarder en aantrekkelijker maken.

Mate van zuurstof

De mate van zuurstof bepaalt hoe groot het vuur wordt. Ambitie is de zuurstof van het akkoord. Heeft het vuur veel zuurstof, dan kan het onbeheersbaar worden. Te weinig zuurstof levert nare rook en geur op. Mijn oproep: wees ambitieus, maar ook realistisch. Dit klinkt wellicht als een open deur, maar het is heel belangrijk in relatie tot het vertrouwen van de burger. Met uw bestuursakkoord doet u namelijk een belofte aan de inwoners van Opsterland. Kom die de komende vier jaar ook na. Juist in deze tijd, waarin vertrouwen onder druk staat en wantrouwen groeit doordat mensen te vaak teleurgesteld zijn door onrealistische vergezichten.

Ook roep ik u op om concreet te zijn en niet te veel te werken met hoofdlijnen die later uitgewerkt moeten worden. Concreetheid zorgt ervoor dat inwoners weten wat u wilt gaan doen en dat onze ambtenaren weten waar ze concreet aan moeten gaan werken. Te hoog over geeft te weinig richting en veel herstelwerk achteraf. Concreetheid zorgt ervoor dat u snel meters kunt maken. Kies dus bewust waar u ambitieus op wilt zijn en waar u extra mankracht en financiën op wilt inzetten. U kunt beter een paar portefeuilles goed laten vlammen dan door het afknippen van zuurstof alle portefeuilles in de rook zetten.

Vuurtorens

Opsterland is een goed draaiende zelfstandige gemeente, maar nadrukkelijk geworteld in haar omgeving. Zonder de vuurtorens van onze buren, regio en provincie verdwalen wij. De huidige samenwerking met Ooststellingwerf en Weststellingwerf is uitstekend. In regionaal verband, Zuidoost-Fryslân, werken we uitermate prettig samen met Smallerland en Heerenveen. Dit heeft geresulteerd in een ambitieuze gezamenlijke strategische agenda tussen de vijf gemeenten, de provincie, het waterschap en het Rijk. Met deze agenda vormen we als regio van bijna 200.000 inwoners een krachtig vuur van innovatie en vooruitgang. Ik roep u nadrukkelijk op om het bestuursakkoord in lijn te laten zijn met deze agenda.

Vuurpijlen en sterretjes

U maakt plannen voor de toekomst. Van de kiezer heeft u mandaat gekregen voor vier jaar. Ik vraag u om niet alleen naar deze vier jaar te kijken, maar er ook overheen. Beleidskeuzes die u nu maakt, hebben veelal pas effect in de jaren na uw bestuursperiode. Durf wat dat betreft een vuurpijl af te steken waarbij u even moet wachten voordat het feestelijke effect zich voordoet.

Toekomstig beleid vraagt ook om input van de toekomstige generaties. In navolging van de raad roep ik u op om nadrukkelijk ook met onze jeugd sterretjes af te steken. Betrek hen bij het maken van uw plannen. Helaas is de jongerenraad niet van de grond gekomen, maar er zijn vele laagdrempelige manieren om met jongeren in gesprek te komen. Ik heb zelf onlangs nog een ontzettend leuke ontmoeting gehad met de jeugd van Lippenhuizen over de plannen die zij voor hun dorp hebben bedacht. Ik kan u aanraden dat ook te doen. Andere mogelijkheden die ik graag onder uw aandacht breng, zijn in gesprek gaan met de leerlingen van de Burgemeester Harmsma school en de agrarische jongeren. Graag breng ik ook het manifest 'Ús Takomst' van Generatie Fryslân 2035 onder uw aandacht. Dit is een agenda die jongeren uit heel Fryslân hebben opgesteld met input voor de collegeonderhandelingen.

Waakvlam en cobra's

Als burgemeester vraag ik u uiteraard ook aandacht voor veiligheid. Graag word ik betrokken bij dit onderwerp, omdat dit ook raakt aan mijn burgemeestersbevoegdheden. Opsterland wordt bestempeld als een van de veiligste gemeenten van Fryslân. Dat neemt niet weg dat elke vorm van criminaliteit ook bij ons voorkomt. Afgelopen jaren is er veel beleid ontwikkeld om criminaliteit verder te weren en de veiligheid in de gemeente te vergroten. De komende periode moet uitwijzen of dit effect heeft en of de hieraan gekoppelde capaciteit voldoende is.

Maar ook veiligheid is constant in ontwikkeling. Komend jaar zal de eerste jaarwisseling zijn met een vuurwerkverbod. Daarnaast vraagt het thema weerbaarheid, in de breedste zin van het woord, de komende periode volop onze aandacht. Internationale onrust en digitale afhankelijkheid vragen van ons dat we onze alertheid vergroten en actief inzetten op het weren van ongewenste activiteiten.

Grote zorgen maak ik mij ook om personen met verward of onbegrepen gedrag, met name als het gaat om niet-acute zorg. Meer dan driekwart van de meldingen bij de politie is hieraan gerelateerd. Zowel voor de mensen die het betreft als voor de buurt waarin zij wonen, heeft dit veelal grote gevolgen. Dit dossier vraagt om concrete stappen en bestuurlijke durf.

Opspattende vonken

Bij elk vuur spat er wel eens een onverwachte vonk uit. Dat is ook binnen een collegeperiode het geval, want niet elk vraagstuk kan vooraf worden voorzien. In zulke gevallen is het goed dat partijen met elkaar hebben besproken hoe ze op dergelijke vraagstukken gaan reageren. Daarom pleit ik voor het opnemen van criteria in het bestuursakkoord die richting geven wanneer zich nieuwe dossiers aandienen.

Het afgelopen jaar gebruikte het huidige college bijvoorbeeld het criterium 'kwaliteit' gekoppeld aan de drieslag: gezondheid, mienskip en landschap als leidend principe. Als we keuzes moesten maken waarin het collegeakkoord niet voorzag, analyseerden we of de gekozen richting de kwaliteit van de gezondheid in onze gemeente in stand hield of zelfs verbeterde. En dat deden we evenzeer voor mienskip en landschap. Op deze manier houd je de vonken in toom en spatten ze niet overal naartoe.

Kampvuur

Tot slot roep ik u op om te zorgen voor een kampvuur. Het informatieproces is zorgvuldig en in meerdere rondes met alle partijen gevoerd. De formatie vindt nu plaats met twee partijen. Ik voorzie een inhoudelijk ambitieus en procesmatig sterk college, maar veel zal afhangen van de bereidheid om te investeren in relaties. Investeer tijd in elkaar, in de raad, in de organisatie en in de Opsterlandse mienskip.

Ik vraag u nadrukkelijk om ook tijdens de nu voorliggende fase van het formatieproces de gehele raad goed op de hoogte te houden. Hoe mooi zou het zijn als we straks met ons allen rond het kampvuur kunnen staan en samen kunnen genieten van de plannen en van de effecten die voortkomen uit het bestuursakkoord.

Ik wens u wijsheid, gezondheid en kracht toe bij dit proces van formeren. Dat het mag resulteren in een vruchtbare samenwerking, maar bovenal in een fijn vuur waaraan iedereen in Opsterland zich kan warmen.

A handwritten signature in black ink, consisting of a stylized 'A' followed by a horizontal line.

Andries Bouwman
Burgemeester Opsterland